

УДК 502:[373.3.091/12-05:005.336.2]

БУЗЕНКО Ірина Леонідівна,
аспірант Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
e-mail : irynabuzok26@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті аналізується проблема формування еколого-валеологічної компетентності майбутнього вчителя. Розглядаються різні підходи до визначення поняття екологічної та валеологічної компетентності. У дослідженні визначено екологічну компетентність майбутніх учителів як комплексну якість, що пов'язана не лише з підготовленістю і здатністю вчителя до практичного вирішення екологічних завдань, а й наявністю у нього ряду особистісних якостей у поєднанні з необхідним запасом знань і умінь ефективно діяти у проблемних ситуаціях.

Ключові слова: компетентність, екологічна компетентність, валеологічна компетентність.

Постановка проблеми. Розв'язання нагальних екологічних проблем довкілля та охорони здоров'я людини вимагає трансформації політичних, економічних, соціокультурних та освітніх пріоритетів у характері стосунків людини з природою. Гуманітарно-освітню стратегію розв'язання цих проблем пов'язуємо з переосмисленням ролі й значущості вітчизняної системи освіти у становленні й розвитку еколого-валеологічної компетентності особистості майбутнього вчителя, яка спрямована на забезпечення паритету суспільства та природи, гармонії людини й навколишнього середовища.

Розв'язання сукупності проблем сучасної екологічної кризи є складовою національної політики переважної більшості країн. Одне із провідних завдань цієї політики спрямовано на досягнення кардинальних змін у ставленні людини до природи, формування екологічної свідомості, екологічного мислення [5] та, на нашу думку, еколого-валеологічної компетентності особистості.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Найбільш близькими до обраної теми є дослідження: теоретико-методичних основ формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя досліджував Ю. Бойчук; формування екологічної компетентності студентів гідрометеорологічного технікуму у процесі навчання – Н. Олійник; формування екологічної компетентності студентів біологічних спеціальностей університету – Л. Титаренко; формування екологічної компетентності майбутніх інженерів - фахівців цивільного захисту – А. Хрипунова.

Мета статті – визначення сутності екологічної компетентності майбутнього вчителя та стану дослідження проблеми.

Виклад основного матеріалу.Науковці одностайні у тому, що сучасна екологічна ситуація в Україні вимагає нагального розв'язання. У наш час відбувається пошук напрямів вирішення екологічних проблем, шляхів гармонізації відносин суспільства, людини й природи, що залежить від гуманітарного потенціалу суспільства, рівня освіти та культури населення [13]. Останнє, на нашу думку, значною мірою залежить від учителя, від його екологічної компетентності.

Активні та часом необґрунтовані дії людини щодо природного середовища, прагнення якомога більше взяти від неї задля задоволення своїх потреб призвели до глобальної екологічної катастрофи: безповоротно зникають окремі класи, роди та численні види рослин і тварин, виснажуються надра Землі, зменшуються запаси чистої

питної води. Викиди в атмосферу відходів виробництва змінюють клімат Землі, випробування атомної зброї та аварії на атомних електростанціях не тільки забруднюють довкілля радіоактивними речовинами, а й уражають все живе, згубно впливають на здоров'я людини [16]. Проблемами збереження здоров'я дітей теж опікуються, з-поміж інших, вчителі, яким необхідно мати високий рівень валеологічної компетентності.

Екологічне виховання молодого покоління – запорука безперервного гармонійного розвитку людської цивілізації та суспільства, становлення особистості на кожному життєвому етапі. У Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції розвитку екологічної освіти в Україні відображено тенденції оновлення змісту, форм і методів екологічної освіти та виховання [15].

Актуалізація сучасних екологічних проблем потребує нового осмислення, докорінного перегляду екологічної підготовки майбутніх спеціалістів, екологізації вищої освіти, про що йдеться в законах та вищеназваних законодавчих актах. Головною метою діяльності вищих навчальних закладів є підготовка творчого фахівця, зорієнтованого на особистісний та професійний розвиток, а також формування системи гуманістичних цінностей, де цінність природи у поєднанні з розвитком суспільства визначаються як провідні [4].

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року екологізацію освіти визнано одним з головних стратегічних напрямів розвитку держави, проте й зазначено, що до основних проблем освіти входить її повільна екологізація. Документом, що регламентує цей процес, є Концепція екологічної освіти України, де зазначається, що провідна й найважливіша роль у формуванні особистості з новим, екоцентричним типом мислення й свідомості, високим ступенем екологічної культури відводиться школі [6]. Це завдання можуть розв'язати лише педагоги зі сформованою еколого-валеологічною компетентністю.

Актуальним завданням сучасної школи є реалізація компетентнісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток компетентностей особистості, однією з яких є екологічна, наголошує Н. Куриленко. Безперечною перевагою компетентнісного підходу серед інших є результативно-цільова спрямованість освіти, кінцевим результатом якої є сформованість компетентностей, перенесення акцентів з рівня знань суб'єктів навчання на їх уміння використовувати інформацію для вирішення практичних проблем [6]. Уважаємо компетентнісний підхід одним з тих, що становлять методологічну основу дослідження.

Варто зазначити, що компетентнісний підхід в освіті входить до «Пріоритетних напрямів наукових досліджень НАПН України на 2018-2022 рр.» з філософії освіти, педагогіки і психології [11]. Також до них входять дидактичні засади, методика і технології формування ключових (загальних і предметних) компетентностей в освітньому процесі. Важливим напрямом у контексті дослідження є такий, що визначений у документі як «оздоровча функція шкільної освіти та екологічне спрямування освітнього процесу в школі», що підтверджує актуальність дослідження.

Хоча компетентнісний підхід є одним з актуальних освітніх підходів, завдання формування екологічної компетентності учнів чи студентів не зазначено у сконцентрованому вигляді в нормативних документах МОН України, за винятком класів екологічного профілю у профільній школі та спеціалістів екологічних спеціальностей (інженерів – екологів) у ВНЗ. Окремі риси і складові екологічної компетентності визначені у «Концепції екологічного виховання», проте екологічні відомості розпорошені у шкільних природничих курсах, тому учні мають із цієї проблеми фрагментарні знання, хоча, як уже зазначалось екологічна компетентність

є складовою життєвої компетентності учнів, а надалі і складовою їх майбутньої професійної компетентності, тобто є конче необхідною у житті [8]. Вважаємо, що успішному формуванню екологічної компетентності учнів сприятиме сформована еколого-валеологічна компетентність майбутніх учителів, зокрема, початкової школи.

Компетентність, на думку О. Пометун – це сформовані структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, які дають змогу фахівцю визначати і вирішувати проблеми, що є характерними для певного напрямку професійної діяльності [10]. Компетентність, на думку О. Бондаренко, – це особистісна інтегративна характеристика певного рівня навченості та обізнаності на різних етапах професійного й особистісного розвитку людини, характеризується наявністю достатніх знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій і досвіду для ефективного, кваліфікованого й успішного здійснення діяльності і виконання певних функцій у конкретній ситуації з досягненням певних стандартів чи еталонів у різних сферах життєдіяльності людини [3].

Педагогічна компетентність, на думку А. Маркової, передбачає знання, вміння і їхні нормативні ознаки, які необхідні для здійснення цієї роботи, володіння психологічними якостями бажаними для її виконання, реальна професійна діяльність відповідно до еталонів і норм [9, с. 256]. У контексті дослідження перераховані якості стосуються еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів.

Цілком погоджуємося з Б. Андрієвським щодо того, що саме компетентнісний підхід спрямований на сприяння інтелектуального й культурного розвитку особистості, формування у неї здатності швидко реагувати на запити часу. А формування у майбутніх учителів початкових класів еколого-валеологічної компетентності якраз є запитом часу. Дана компетентність в сучасних умовах набуває статусу гаранта успіху його професійної діяльності, спрямованої на розвиток еколого-валеологічної компетентності учнів початкової школи. Сучасна компетентнісно-орієнтована парадигма диктує кардинальне переосмислення нових завдань у системі підготовки і підвищення майстерності фахівців, врахування життєвих стратегій, конкурентоспроможності, посилення гнучкості та мобільності їхньої соціальної поведінки. Компетентнісний підхід до підготовки майбутніх учителів початкових класів орієнтує не на поінформованість щодо екологічних і валеологічних проблем, а на вміння раціонального розв'язання актуальні професійні і соціальні еколого-валеологічні проблеми [2].

Варто звернути увагу на поняття «компетентнісна освіта», що виникло в США і ґрунтувалося на вивченні педагогічного досвіду передових учителів. Термін «компетентнісний підхід» розроблений американськими вченими в 60-х роках минулого століття, а в 70-х роках включений до професійних освітніх програм США та у 80-х роках до професійних підготовчих програм Великобританії та Німеччини [1].

Свій розвиток та подальше продовження компетентнісний підхід мав у 1997 році у програмі «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади» (скорочено «DeSeCo») в рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США й Канади [14]

Компетентнісно орієтований підхід до організації освітнього процесу спрямований, на думку А. Хуторського, на набуття особистості певної суми знань і досвіду, що дають змогу їй робити висновки про щось, переконливо висловлювати власні думки, діяти адекватним чином у різних ситуаціях [17]. У контексті дослідження знання і досвід мають давати змогу майбутнім учителям початкової школи робити висновки про ті чи інші еколого-валеологічні проблеми, переконливо висловлювати власні думки, діяти адекватним чином у різних еколого-валеологічних ситуаціях, які виникають під час професійної підготовки, педагогічної практики та виникатимуть у професійній діяльності.

Варто зазначити, що науковці визначають різні види чи галузі компетентностей. Так, наприклад, М. Розов розмежує професійну і загальнокультурну компетентність, в якій виділяє такі галузі: екологічна компетентність; соціальна компетентність; господарська компетентність; комунікативна компетентність; естетична компетентність; гуманітарна компетентність [12].

До системоутворювальних і ціннісно-орієнтованих компетенцій сьогодні відносять життєвікомпетенції, різновидом яких є екологічні компетенції. Набуття таких компетенцій забезпечить особистості й екологічну компетентність. Екологічні компетенції ґрунтуються на транспредметних знаннях і сукупно є основою фундаменталізації освіти. Адже саме процес фундаменталізації освіти забезпечує високий освітній рівень населення, екологізацію виробництв, вироблення жорстких екологічних стандартів, використання безвідхідних технологій і загалом набуття людиною ноосферного мислення [8].

Як бачимо, інколи поняття «компетентність» і «компетенції» використовують як синоніми.

Встановлюючи співвідношення між поняттями «компетенція» й «компетентність», С. Лейко зазначає про необхідність їх розмежування. На основі того, що компетенція визначається певною організацією, установою, державою як наперед задана вимога до знань, умінь, навичок, якими повинна володіти особистість, для успішної діяльності в межах тієї сфери, де ця діяльність буде здійснюватися. Компетентність, в свою чергу, є надбанням самої особистості, визначає якісний рівень, засвоєння в наслідок навчання, знань, умінь навичок та здатності застосувати їх, на основі власного досвіду, в процесі здійснення певної діяльності. Компетенція пов'язана з певним видом діяльності, тоді як компетентність – з особистістю, з її внутрішніми якостями та здібностями [7].

Щодо співвідношення понять «компетенція» і «компетентність» погоджуємося з Б. Андрієвським, який вважає, що професійна компетентність фахівця являє собою комплекс особистісних якостей, придбаних знань, умінь і навичок, а також професійної спрямованості, на базі яких формуються необхідні компетенції, що, у свою чергу, стають основою функціональних компетентностей, котрі і формують професійну компетентність майбутнього фахівця. Інакше кажучи, компетенцію слід розуміти як задану вимогу, норму підготовки особистості, а компетентність – як фактично сформовані її особистісні і професійні якості та досвід діяльності. Останні акумулюють чітке визначення професіограмних вимог до конкретних видів діяльності (компетенція) і сформований вибір комплексу якостей і набутого досвіду, що забезпечують виконання професійних функцій [2]. У даному випадку, компетенцію слід розуміти як задану вимогу, норму підготовки майбутніх учителів початкових класів щодо розвитку еколого-валеологічної компетентності, а власне еколого-валеологічна компетентність – як фактично сформовані особистісні і професійні якості та досвід еколого-валеологічної діяльності.

Складна екологічна ситуація у світі спонукає цивілізоване людство до пошуку нових форм, методів та технологій екологічної освіти молоді з метою запобігання споживацького ставлення до природних ресурсів. Однією із найважливіших причин загрозливих викликів сьогодення є екологічна безграмотність населення, наголошує Ю. Шапран, відсутність розуміння наслідків свого втручання в природні процеси. Екологічне виховання у сьогоденні постає умовою виживання суспільства, а екологічна освіта набуває ознак пріоритетності в педагогічній теорії і практиці. В умовах модернізації освіти і загрози екологічних кризових станів особливо актуальним є набуття молоддю екологічної компетентності, яка є складовою життєвої компетентності [18].

Погоджуємося з С. Совгірою, яка вважає одним з підходів до розв'язання цієї проблеми формування в кожній людині нового мислення, що спрямоване на зміну стратегії у визначенні мети, шляхів і методів розвитку цивілізації як необхідного чинника виживання людства в умовах екологічної кризи. У контексті гармонізації відносин суспільства й природи важливо виховати, насамперед у молоді, ціннісне ставлення до навколишнього природного середовища на основі знання законів природи, відповідно до логіки природних процесів. Особлива роль у цьому належить учителеві, який має цілеспрямовано виховувати екологічно грамотних і відповідальних людей. Відповідно й сам учитель повинен мати погляди та переконання щодо гармонійної єдності людини й природи[13]. З огляду на це, формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів, зокрема, початкової школи є завданням першочерговим.

Висновки. Отже, формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи розуміємо як багатогранний, складний, суперечливий, поступовий процес неперервної, активної теоретичної й практичної діяльності студентів, спрямованої на здобування еколого-валеологічних знань, розвиток відповідних здібностей студентів, стійкої мотивації, вольових зусиль у ставленні до еколого-валеологічних проблем на тлі позитивного емоційного ставлення, на формування переконань і відповідної поведінки в розв'язанні педагогічних, еколого-валеологічних, природоохоронних та здоров'язберезувальних завдань.

Список використаної літератури.

1. Bowden John. Competency – Based Education – Neither a Panacea nor a Pariah [Electronic resource]/ Available: www.crm.hct.ac.ae/events/archive/tend.018.bowden.html. – 2001.
2. Андрієвський Б.М. Професійна компетентність сучасного педагога / Б.М. Андрієвський // Педагогічні науки: [зб. наук. праць / ред. Є.С. Барбіна]. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2014. – С. 216-220.
3. Бондаренко О. М. Формування валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Олена Миколаївна Бондаренко. – Київ. 2008. – 20 с.
4. Герасимчук О. Л. Формування екологічної компетентності майбутніх гірничих інженерів у процесі професійної підготовки. Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. Л. Герасимчук; Житомирський державний університет імені Івана Франка. – Житомир, 2015. – 22 с.
5. Гуренко О. В. Формування екологічної компетентності майбутніх фахівців водного транспорту в умовах кредитно-модульної системи навчання [Текст] : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ольга Володимирівна Гуренко; АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – К., 2009. – 20 с.
6. Куриленко Н. В. Формування екологічної компетентності учнів основної школи у процесі навчання фізики / Наталія Валентинівна Куриленко. Автореф. ... дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізика). Кіровоград. 2015. – 20 с.
7. Лейко С. В. Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз / С. В. Лейко // Педагогіка. – Вип. 12. 2013. – С. 128-135.
8. Липова Л. Екологічна компетентність особистості в умовах фундаменталізації освіти / Л.Липова, Т.Лукашенко, В.Малишев // Український науковий журнал «Освіта регіону» – №1. – 2012. – С. 277. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/767>
9. Маркова А. К. Психологія професіоналізму / А. К. Маркова. – М.: РАГС, 1996. – 308 с.
10. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: КІС. 2004. – С. 16-25.
11. Пріоритетні напрями наукових досліджень НАПН України на 2018–2022 рр. <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/1315/>
12. Розов Н. С. Філософія гуманітарного образования. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1993.
13. Совгіра С. В. Теоретико-методичні основи формування екологічного світогляду майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / С.В. Совгіра; Луган. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – Луганськ, 2009. – 40 с.
14. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: «К.І.С.», 2003. – 296 с.

15. Трубник І. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування екологічно мотивованої поведінки старших дошкільників: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / І. В. Трубник; Республікан. вищ. навч. закл. «Крим. гуманітар. ун-т». – Ялта, 2009. – 20 с.
16. Флешар Е. Дидактичні основи підготовки студентів - майбутніх вчителів біології до реалізації екологічної освіти: Автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Е. Флешар ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 1999. – 41 с.
17. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы / А.В. Хуторской // Народное образование. 2003. – №2. – С.58-64.
18. Шапран Ю. П. Сутнісні ознаки, структурні компоненти і вимірювання екологічної компетентності студентів-біологів педагогічного університету [Електронний ресурс] / Ю. П. Шапран // Педагогічна освіта: теорія і практика. Зб. наук. праць. м. Кам'янець-Подільський. Вип. 18 (1-2015). – С. 320-325. Режим доступу: <http://science.kpnu.edu.ua/portfolio/pedahohichnaosvita-teoriya-i-praktyka.html>

References.

1. Bowden John. Competency – Based Education – Neither a Panacea nor a Pariah [Electronic resource]/ Available: www.crm.hct.ac.ae/events/archive/tend.018.bowden.html. – 2001. (in Eng.)
2. Andriyevsky B.M. Professional competence of a modern teacher / Б.М. Andriyevsky // Pedagogical sciences: [SB. sciences works / ed. Ye.S. Barbie] – Kherson: Kind-ukhdu, 2014. – P. 216-220. (in Ukr.)
3. Bondarenko O. M. Formation of ecological competence of students of pedagogical universities in the process of professional training: author's abstract. dis ... Candidate ped Sciences: 13.00.04 - Theory and Methods of Professional Education / Olena Bondarenko. – Kiev, 2008. – 20 s. (in Ukr.)
4. Gerasimchuk O. L. Formation of ecological competence of future mining engineers in the process of training. Author's abstract. Dis ... Cand. ped Sciences: 13.00.04 / O. L. Gerasimchuk; Zhytomyr State University named after Ivan Franko. - Zhytomyr, 2015. – 22 p. (in Ukr.)
5. Gurenkova O.V. Formation of ecological competence of future specialists of water transport in conditions of credit-module training system [Text]: author's abstract. Dis ... Cand. ped Sciences: 13.00.04 / Olga Volodymyrivna Gurenkova; Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Institute of Pedagogy. education and adult education. - K., 2009. – 20 p. (in Ukr.)
6. Kurylenko N.V. Formation of ecological competence of primary school students in the process of teaching physics / Natalia Valentinivna Kurylenko. Author's abstract. ... dissertation for the degree of a candidate of pedagogical sciences 13.00.02 – theory and methods of teaching (physics). Kirovograd 2015. - 20 s. (in Ukr.)
7. Leiko S.V. The notion of «competence» and «competence»: theoretical analysis / S.V. Leiko // Pedagogy. – Whip 12. 2013. – P. 128-135. (in Ukr.)
8. Lipova L. Ecological competence of the individual in the conditions of fundamentalization of education / L. Lipova, T. Lukashenka, V. Malyshev // Ukrainian scientific journal «Education of the region» – # 1. – 2012. – p.277. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://social-science.com.ua/article/767> (in Ukr.)
9. Markova A. K. Psychology of professionalism / A. K. Markova. – M.: RAHS, 1996. – 308 p. (in Ukr.)
10. Pometun O.I. Theory and practice of consistent implementation of the competent approach in the experience of foreign countries / O. I. Pometun // Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives / For zag.red. O.V.Ovcharuk. – K.: KIS. 2004. – pp. 16-25. (in Ukr.)
11. Priority directions of scientific researches of NAPN of Ukraine for 2018-2022 gg. <http://naps.gov.ua/ru/press/announcements/1315/> (in Ukr.)
12. Rozov N.S. Philosophy of Humanitarian Education. – M.: Research Center for Quality Problems of Specialist Training, 1993. (in Rus.)
13. Sovhir S.V. Theoretical and methodological foundations of the formation of the ecological worldview of future teachers in higher pedagogical educational institutions: the author's abstract. Dis ... Dr. Ped. Sciences: 13.00.04 / S.V. Sovgir; Lugansk nats Un-t them. T. Shevchenko – Lugansk, 2009. – 40 p. (in Ukr.)
14. Strategy for reforming education in Ukraine: Recommendations on educational policy. – K.: «K.I.S.», 2003. – 296 p. (in Ukr.)
15. Trubnik I.V. Preparation of future educators for formation of environmentally motivated behavior of senior preschool children: author's abstract. Dis ... Cand. ped Sciences: 13.00.04 / I.V. Trubnik; Republican higher tutor shut up «Crimea, humanitarian scientist». – Yalta, 2009. – 20 s. (in Ukr.)
16. Fleshar E. Pedagogical bases of preparation of students – future teachers of biology for the implementation of ecological education: Author's abstract. Dis ... Dr. Ped. Sciences: 13.00.02 / E. Fleshar; National ped Un-t them. MP Drahomanov. – K., 1999. – 41 p. (in Ukr.)
17. Khutorskaya A.V. Key competencies as a component of a person-oriented paradigm / A.V. Khutorskaya // National Education. 2003. – No. 2. – p. 58-64. (in Rus.)
18. Shapran Yu.P. Essential signs, structural components and measurements of ecological competence of biology students of the pedagogical university [Electronic resource] / Yu. P. Shapran // Pedagogical education:

theory and practice. Zb sciences works. m. Kamyanets-Podilsky. Whip 18 (1-2015). – P. 320-325. Access mode: <http://science.kpnu.edu.ua/portfolio/pedahohichnaosvita-teoriya-i-praktyka.html>(in Ukr.)

BUZENKO Iryna,

Postgraduate, Vinnytsia State Pedagogical University named after M.M.Kotsiubynsky.

THE FORMATION OF VALEOLOGY ECOLOGICAL COMPETENCE OF THE PERSONALITY AS A PEDAGOGICAL PROBLEM.

Abstract. Introduction. Solving the urgent environmental problems of the environment and human health requires the transformation of political, economic, socio-cultural and educational priorities in the character of human relations with nature. The humanitarian and educational strategy of solving these problems is associated with a rethinking of the role and significance of the domestic system of education in the establishment and development of the ecological and valeological competence of the future teacher personality, which aims at ensuring parity of society and nature, harmony of man and the environment.

Purpose is to determine the essence of the environmental competence of the future teacher and the problem state study.

Methods. Method of experimentally-theoretical level.

Results. Scientists are unanimous in the fact that the current ecological situation in Ukraine requires an urgent solution. Nowadays, there is a search for solutions to environmental problems, ways of harmonizing the relations of society, man and nature, which depends on the humanitarian potential of society, the level of education and the culture of the population [13]. The latter, as we consider, depends to a large extent on the teacher, on his environmental competence.

Active and sometimes unreasonable human actions on the natural environment, the desire to absorb as much as possible from it in order to meet their needs led to a global ecological catastrophe: individual classes, families and numerous species of plants and animals disappear irretrievably, the earth's depths are exhausted, and supplies of clean drinking water decrease. Emissions into the atmosphere of waste products change the climate of the Earth, the test of nuclear weapons and the accident at nuclear power plants not only pollute the environment with radioactive substances, but also affect all living, harmful to human health [16]. Problems in preserving the children health are also taken care of, among other things, by teachers who need to have a high level of valeology competence.

Originality. The modern competence-oriented paradigm dictates a radical rethinking of new tasks in the system of training and enhancement of the skills of specialists, taking into account life strategies, competitiveness, enhancing the flexibility and mobility of their social behavior.

Conclusion. Consequently, the formation of the ecological and valeology competence of future teachers of elementary school is understood as a multifaceted, complex, contradictory, gradual process of continuous, active theoretical and practical activities of students aimed at obtaining environmental and valeology knowledge, the development of appropriate students' abilities, sustained motivation, efforts of will towards to ecology valeology problems on the background of a positive emotional attitude, to the formation of beliefs and appropriate behavior in solving pedagogical, ecology valeology, environmental and health-saving tasks.

Key words: competence, ecological competence, valeological competence.

Одержано редакцією 23.01.2018 р.
Прийнято до публікації 09.02.2018 р.